

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 11 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія стародавнього світу

для студентів

спеціальності 032 «Історія та археологія»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 032.00.01 «Історія та археологія»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02156654
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Протокол № 1444/19
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« ___ » 20 19 р.

Київ 2019

Розробники: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка Голованов Сергій Олександрович

Викладачі: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка Голованов Сергій Олександрович

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії)

Всеукраїнської історії
Протокол від 03.10.2018 р. № 3
Завідувач кафедри [підпис] (ініціали, прізвище)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 029.00.02. Інформаційна бібліотека та архівна справа
(назва освітньої програми)

13.10.2018 р.
Керівник освітньої програми [підпис] Володимир Тупова О.В. (ініціали, прізвище)

Робочу програму перевірено

13.10.2018 р.
Заступник директора/декана [підпис] (ініціали, прізвище)

Пролонговано:

на 2019/2020 н.р. [підпис] (Григорук С.В.), « 30 » 08 20 19 р., протокол № 1
на 20 /20 н.р. _____ (_____), « _____ » _____ 20 _____ р., протокол № _____
на 20 /20 н.р. _____ (_____), « _____ » _____ 20 _____ р., протокол № _____
на 20 /20 н.р. _____ (_____), « _____ » _____ 20 _____ р., протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6/180	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом:	6	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, в тому числі:	180	
Аудиторні	70	
Модульний контроль	12	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	68	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування системних знань студентів специфіки й етапів історичного розвитку суспільств Стародавнього світу.

Завдання:

- ✓ Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ✓ Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хви та вразливі місця, суперечності і неповноту аргументації.
- ✓ Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення.
- ✓ Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.
- ✓ Здатність відрізнати суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім.
- ✓ Критичність та самокритичність мислення.
- ✓ Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних звань.
- ✓ Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.
- ✓ Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.
- ✓ Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.
- ✓ Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі.
- ✓ Відкритість, здатність сприймати і враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слушних ідей.
- ✓ Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ✓ Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.
- ✓ Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми.

- ✓ Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту.
- ✓ Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною, зокрема англійською мовою.
- ✓ Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату й інших виявів недоброчесності.
- ✓ Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків.
- ✓ Здатність працювати в колективі та самотійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.
- ✓ Здатність життєво й фахово реалізовувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі й цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства.
- ✓ Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.
- ✓ Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.
- ✓ Здатність спілкуватися державною мовою, рідною мовою та однією з іноземних мов із використанням термінів і методик, прийнятих в фаховому середовищі; знати й вміти використовувати в професійних цілях давні мови.
- ✓ Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, пугівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.
- ✓ Здатність виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації (бібліографії, документи, етнографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.) для реалізації науково-дослідних проектів.
- ✓ Знання та вміння використовувати різноманітні методи виявлення та опрацювання історичних і археологічних джерел, зокрема, інструментарій спеціальних історичних дисциплін, новітні комп'ютерні технології для пошуку та обробки історичних або пов'язаних із ними даних.
- ✓ Фахові знання та професійні навички роботи з виявлення, опрацювання та охорони матеріальної і нематеріальної культурної спадщини.
- ✓ Усвідомлення особливостей розвитку людства у дописемний період його історії та володіння базовими принципами і навичками дослідження даного періоду на емпіричному й теоретичному рівнях.
- ✓ Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
- ✓ Вміння коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію.

3. Результати навчання за дисципліною

- ✓ Знання найважливіших фактів, подій та процесів історичного минулого українського народу і людства загалом.
- ✓ Знання основних тенденцій історичного розвитку в конкретні історичні періоди.
- ✓ Знання наукової хронології, періодизації та характеристик основних етапів вітчизняної та всесвітньої історії.
- ✓ Знання основних підходів до вивчення вітчизняної та світової історії, категоріальний апарат з історії та археології.
- ✓ Знання основних принципів і методів історичного пізнання.
- ✓ Знання основних типів і видів історичних джерел.
- ✓ Знання необхідного фактичного матеріалу для конкретного історичного дослідження.
- ✓ Детальні знання про певний історичний період або проблему.
- ✓ Уміння з'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.
- ✓ Уміння класифікувати історичні джерела з метою реалізації конкретних науково-дослідницьких проектів.
- ✓ Уміння інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо);
- ✓ Уміння обґрунтовувати вибір методики опрацювання речових джерел і текстів.
- ✓ Здатність виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі.
- ✓ Здатність оцінювати основні тенденції та особливості історичного розвитку людства у певні історичні періоди.
- ✓ Здатність аналізувати відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.
- ✓ Здатність демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Періодизація та хронологія історії стародавнього світу							
Тема 1. Вступ до вивчення Історії стародавнього світу. Джерела та періодизація історії стародавнього світу	12	2					10
<i>Модульний контроль</i>	2						
Разом	14	2					10
Змістовий модуль 2. Первісне суспільство							
Тема 2. Формування людини та людського суспільства	6	1					5
Тема 3. Розклад первісного суспільства та формування нерівності й держави. Формування перших цивілізацій	8	1	2				5
<i>Модульний контроль</i>	2						
Разом	16	2	2				10
Змістовий модуль 3. Стародавній Єгипет і Передня Азія.							
Тема 4. Утворення цивілізації Стародавнього Єгипту.	4	2	2				
Тема 5. Розквіт могутності Єгипетської держави доби Нового та Пізнього Царства.	9	2	2				5
Тема 6. Шумерська цивілізація	4	2	2				
Тема 7. Стародавній Вавилон. Асирія	9	2	2				5
Тема 8. Сирія та Фінікія. Ізраїльсько - іудейське царство	4	2	2				
Тема 9. Перська держава.	11	2	2	2			5
<i>Модульний контроль</i>	2						
Разом	43	12	12	2			15
Змістовий модуль 4. Давня Індійська цивілізація та Стародавній Китай							
Тема 10. Перші цивілізації на території Індії. Ведійська епоха.	9	2	2				5
Тема 11. Магадхсько - маурійська епоха. Економічний розвиток і соціальна структура.	3	1	2				
Тема 12. Культура епохи Маур'їв	8	1	2				5
Тема 13. Давня Китайська цивілізація	6	2	2	2			
<i>Модульний контроль</i>	2						
Разом	28	6	8	2			10
Змістовий модуль 5. Становлення цивілізації Стародавньої Греції							
Тема 14. Егейська та ахейська цивілізації. Гомерівський період.	9	2	2				5

Тема 15. Розквіт держави в Афінах.	4	2	2				
Тема 16. Становлення олігархічної держави в Спарті	11	2	2	2			5
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	2			10
Змістовий модуль 6. Розквіт цивілізації Стародавньої Греції							
Тема 17. Становлення Македонської гегемонії на Балканах. Похід Александра Македонського на Схід	8	1	2				5
Тема 18. Період еллінізму	13	1	2	2			8
Модульний контроль	2						
Разом	23	2	4	2			13
Підготовка та проходження контрольних заходів (семестровий контроль)	30						
Усього	120	30	32	8			68

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Періодизація та хронологія історії стародавнього світу

Тема 1. Вступ до вивчення Історії стародавнього світу. Джерела та періодизація історії стародавнього світу

Зміст і структура навчального курсу «Історія стародавнього світу». Поняття «історичні джерела». Види історичних джерел. Періодизація історії стародавнього світу. Системи періодизації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Первісне суспільство

Тема 2. Формування людини та людського суспільства

Основні етапи антропогенезу. Формування людини сучасного фізичного типу. Утворення родового суспільства та родової громади.

Тема 3. Розклад первісного суспільства та формування нерівності й держави. Формування перших цивілізацій

Шляхи розкладу материнського роду. Формування сусідської общини. Військова демократія та її місце в історії первісного суспільства. Формування нерівності, експлуатації та держави.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Стародавній Єгипет і Передня Азія.

Тема 4. Утворення цивілізації Стародавнього Єгипту.

Періодизація історії Стародавнього Єгипту. Формування держави в Стародавньому Єгипті. Єгипетське суспільство в період Давнього Царства. Єгипет за доби Середнього царства.

Тема 5. Розквіт могутності Єгипетської держави доби Нового та Пізнього Царства.

Визволення Єгипту від гиксосів та перетворення його на світову державу. Релігійно-політична реформа Аменхотепа IV. Єгипет за правління династії Рамесидів. Єгипет за доби Пізнього Царства.

Тема 6. Шумерська цивілізація

Походження шумерських племен. Матеріальний і культурний рівень розвитку шумерів. Поява писемності – клинопису. Виникнення перших міст-держав (Ерідун, Ур, Ларсу, Лагаш, Ніппур). Реформи Урунімгіна. Аккад. Соціально - економічний стан. Створення першої в світі постійної армії. Утворення централізованої держави – "Царства Шумера й Аккада". Закони царя Шульги.

Тема 7. Стародавній Вавилон. Асирія

Послаблення Межиріччя після падіння Шумеру. Міжусобні війни міст-держав. Утворення Вавилонської держави: її населення соціально-економічний устрій, релігійні вірування. Царювання Хаммурапі. Зміцнення і збагачення Вавилону за часів Навуходоносора II, перетворення його на одну з найсильніших держав світу. Навала персів, захоплення Вавилону, знищення держави.

Тема 8. Сирія та Фінікія. Ізраїльсько - іудейське царство

Перші міста-держави у регіоні – Ебла, Бібл, Хацор та інші як центри міжнародної торгівлі. Перша держава амореїв Ямхад: етнічний склад, форма правління, соціально-економічний устрій. Утворення Тіро-Сідонського царства. Карфаген – найбільша фінікійська колонія в Північній Африці. Біблія як джерело історії єврейського народу. Виникнення ізраїльської держави. Правління Соломона, характерні риси його царювання. Захоплення вавілонянами Єрусалиму.

Тема 9. Перська держава.

Еламіти – найдавніше населення Ірану. Прихід до Ірану племен мідійців і персів (поняття аріїв), райони їх розселення. Об'єднання Кіром II мідійських володінь під своєю владою. Виникнення Перської держави. Правління Камбіза II. Прихід до влади Дарія. Його реформи: грошова реформа: введення єдиної золоті монети, поштової кінної служби. Занепад Перської імперії. Повстання поневолених народів. Війна з Грецією і поразка Перської імперії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Давня Індійська цивілізація та Стародавній Китай

Тема 10. Перші цивілізації на території Індії. Ведійська епоха.

Хараппська цивілізація: походження, ареал поширення, хронологічні рамки. Занепад Хараппської цивілізації. "Арійська проблема" – теорії походження. Прихід і розселення індоаріїв у долині Гашу. Політична організація та соціальна структура, розшарування суспільства. Походження варн. Станово-кастовий устрій суспільства. Ведизм як найдавніша система Індії.

Тема 11. Магадхсько - маурійська епоха. Економічний розвиток і соціальна структура.

Держава Магадха: передумови і причини досягнення домінуючого положення. Династія Маур'їв і її засновник Чандрагупта. Царювання Ашоки і розквіт великої імперії Маур'їв. Розповсюдження буддизму і перетворення його в державну релігію імперії. Політичний, економічний і культурний розвиток Південної Індії. Патріархальна сім'я як основна форма структури суспільства. Форми шлюбу. Характерні риси сімейних відносин.

Тема 12. Культура епохи Маур'їв

Широке розповсюдження писемності – її типи, теорії походження. Розвиток наукових знань з астрономії, математики, медицини, граматики. Розвиток політичних ідей. Розробка принципів управління державою, теорії державної влади. Поява політичних шкіл і політичних трактатів. Розробка принципів міжнародних відносин, ведення війни і мирних переговорів. Вироблення головних методів зовнішньої політики. Закладання принципів дипломатичної діяльності Каутілья і його вчення про основні галузі знань.

Тема 13. Давня Китайська цивілізація

Феномен китайської цивілізації, специфічні риси її розвитку. Китай у III ст. до н.е.: соціально-економічний і політичний стан. Утворення імперії Цинь – першої централізованої держави на території всього Китаю. Реформи Ван Мана: основні напрямки і цілі, їх об'єктивно-прогресивний характер. Опір реформам з боку багаті верхівки. Невдачі реформаторської діяльності Ван Мана. Занепад і загибель імперії. Друга Ханьська імперія (Хоу Хань). Поновлення деспотичного режиму. Повстання "жовтих пов'язок". Розпад і загибель імперії Хоу Хань.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Становлення цивілізації Стародавньої Греції

Тема 14. Егейська та ахейська цивілізації. Гомерівський період.

Періодизація епохи, її хронологічно-географічний принцип: мінойський, елладський, кікладський періоди та їх основні характеристики. Перші держави на території Греції, їх соціально-економічний і політичний устрій. Ахейські держави. Завоювання ахейцями о. Крит. Розвиток господарства і культури. Розширення торговельно-економічних зв'язків ахейців у регіоні. Виникнення нової писемності. Занепад ахейських держав і його причини. Вторгнення дорійців, іллірійців, фракійців у материкову Грецію і на прибережні острови. Розпад ахейських держав.

Тема 15. Розквіт держави в Афінах.

Демократичні реформи Солона. Тиранія Пісистрата. Реформи Клісфена в Афінах. Піднесення Афін. Перемоги Афін у грецько-перських війнах. Створення Афінського морського союзу. Перетворення Афін на могутню морську державу. Правління Пелопоннеська війна. Розкол Греції на два ворогуючі табори. Архідамова та Декелейська війни. Поразка Афін і розпад Афінського морського союзу. Занепад Афін.

Тема 16. Становлення олігархічної держави в Спарті

Прихід дорійців на Пелопоннес і становлення дорійської держави в Спарті. Спартанське суспільство за законами Лікурга. Месенські війни.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. Розквіт цивілізації Стародавньої Греції

Тема 17. Становлення Македонської гегемонії на Балканах. Похід Александра Македонського на Схід

Македонська держава, її поява, географічне положення, соціально-політичний устрій, економічний і культурний розвиток, військова організація, агресивність зовнішньої політики, перші завоювання. Антимакедонська коаліція грецьких міст і її поразка. Коринфський договір. Об'єднання всієї Греції під владою Македонії. Битва при Херонеї. Втрата незалежності Еллади. Початок царювання Александра. Похід Александра на Схід. Завоювання перської держави Ахеменидів.

Тема 18. Період еллінізму

Боротьба діадохів і епігонів. Виникнення могутніх монархій. Перенесення торговельного центру на Схід, відтік населення з Греції як фактори прискореного занепаду грецьких міст. Елліністичний Єгипет. Пергамське царство. Царство Селевкідів. Греко-Бактрійське царство.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 5	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Кількість одиниць	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	1	1	1	1	6	6	3	3	3	3	1	1
Відвідування семінарських занять	1	-	-	1	1	6	6	4	4	3	3	2	2
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	-	-	1	10	6	60	4	40	3	30	2	20
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	1	10	1	10	1	10	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	2	10	3	15	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30												
Разом			31		46		123		93		82		69
Максимальна кількість балів: 444													
Розрахунок коефіцієнта: $60/444=0,135$													

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Періодизація та хронологія історії стародавнього світу			
1	Вступ до вивчення Історії стародавнього світу. Джерела та періодизація історії стародавнього світу	10	5
Разом за змістовим модулем 1		10	5
Змістовий модуль 2. Первісне суспільство			
2	Формування людини та людського суспільства	5	5
3	Розклад первісного суспільства та формування нерівності й держави. Формування перших цивілізацій	5	5
Разом за змістовим модулем 2		10	10
Змістовий модуль 3. Стародавній Єгипет і Передня Азія.			
4	Утворення цивілізації Стародавнього Єгипту.		
5	Розквіт могутності Єгипетської держави доби Нового та Пізнього Царства.	5	5
6	Шумерська цивілізація		
7	Стародавній Вавилон. Асирія	5	5
8	Сирія та Фінікія. Ізраїльсько - іудейське царство		
9	Перська держава.	5	5
Разом за змістовим модулем 3		15	15
Змістовий модуль 4. Давня Індійська цивілізація та Стародавній Китай			
10	Перші цивілізації на території Індії. Ведійська епоха.	5	5
11	Магадхсько - маурійська епоха. Економічний розвиток і соціальна структура.		
12	Культура епохи Маур'їв	5	5
13	Давня Китайська цивілізація		
Разом за змістовим модулем 4		10	10
Змістовий модуль 5. Становлення цивілізації Стародавньої Греції			
14	Егейська та ахейська цивілізації. Гомерівський період.	5	5
15	Розквіт держави в Афінах.		
16	Становлення олігархічної держави в Спарті	5	5
Разом за змістовим модулем 5		10	10
Змістовий модуль 6. Розквіт цивілізації Стародавньої Греції			
17	Становлення Македонської гегемонії на Балканах. Похід Александра Македонського на Схід	5	5
18	Період еллінізму	8	5
Разом за змістовим модулем 6		13	10
Разом за семестр		68	60

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – письмова, письмово-усна.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи.

Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Письмові контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця навчального року.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

Оцінка	Критерії
20 – 25	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.
14 – 19	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
8 – 13	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 – 7	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

6.4.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
Відмінний рівень	31 – 40	Відповідь студента: <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	21 – 30	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: <ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: <ul style="list-style-type: none"> - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Основні етапи антропогенезу.
2. Палестина після загибелі Ізраїльсько-Іудейського царства. Рух пророків і реформи царя Іосії.
3. Велика грецька колонізація. Її причини, основні напрямки і наслідки.
4. Виникнення родового суспільства.
5. Загибель Ассирії та її причини.
6. Закони Лікурга: їх зміст і наслідки.
7. Формування виду «хомо сапієнс».
8. Релігія та культура стародавніх народів Східного Середземномор'я.
9. Античний поліс як основний соціально-економічний, політичний і культурний феномен античної цивілізації.
10. Рід і родова громада. Основні ознаки.
11. Природно-кліматичні умови в Стародавньому Ірані. Етногенез і ментальність мідійців і персів.
12. Встановлення республіки в Римі.
13. Розклад родового суспільства. Формування сусідської громади.
14. Які заходи Ви підказали б Кіру II для створення сильної централізованої держави?
15. Похід Ксеркса. Фермопіли, Саламін і Платеї.

16. Ви потрапили в стародавню сусідську громаду. Спробуйте змалювати , які процеси в цілому там відбуваються.
17. Утворення перської держави Ахеменідів. Завоювання Кіра II Великого та Камбіза.
18. Утворення Афінського морського союзу і перетворення його в Архе.
19. Основні ознаки наявності держави в стародавньому суспільстві. Функції держави.
20. Царювання Дарія I
21. Закінчення греко-перських воєн. Їх значення для соціально-економічного, політичного і культурного розвитку Греції.
22. Поняття «цивілізація» . Ознаки цивілізації.
23. Греко-перські війни.
24. Реформи Ефіальта й Перикла.
25. Господарське життя й суспільство Персії VI-IV ст. до н.е.
26. Пелопоннеська війна. Причини війни.
27. Місце Стародавнього Сходу у світовій історії.
28. Джерельна база єгиптології. Дешифровка ієрогліфів.
29. Індська (Харапська) цивілізація.
30. Періодизація Пелопоннеської війни. Зміст періодів.
31. Хронологія та періодизація давньоєгипетської історії.
32. Проблема заселення Північної Індії “аріями”. Індія Ведійської доби.
33. Криза полісу. Його прояви в соціально-економічній, політичній, ідеологічній сферах.
34. Утворення об'єднаної Давньоєгипетської держави, формування в ній централізованої деспотії. Поясніть фараонові Менесу, чи можна уникнути формування деспотичної влади в його країні.
35. Держава Нандів. Індійський похід Александра Македонського.
36. Економічна криза Римської імперії III ст. н.е.
37. Єгипет доби Середнього Царства. Нашестя гіксосів.
38. Імперія Маур'їв.
39. Спробуйте пояснити еліну ідею монотеїзму.
40. Перетворення Єгипту у “світову державу” фараонами XVIII династії.
41. Індія в “Класичну” (Кушано-Гуптську) добу.
42. Прокладіть, як фінікійський торговельник, маршрут свого торгового корабля з Єгипту (дельта Нілу) до о.Самофракія.
43. Релігійно-політична реформа Аменхотепа IV (Ехнатона).
44. Господарське життя Стародавньої Індії.
45. Історія Стародавнього Риму як друга частина історії античної цивілізації.
46. Господарське життя Стародавнього Єгипту, специфіка його іригаційного землеробства.
47. Варново-кастова система Стародавньої Індії. Як би Ви пояснили жителю Європи мету варново-кастової системи?
48. Історія Стародавнього Риму як друга частина історії античної цивілізації.
49. Релігія та міфологія давніх єгиптян.
50. Релігії Стародавньої Індії: брахманізм, буддизм, індуїзм. Буддійська община – сангха.
51. Суспільство та культура етрусків. Етрусська проблема.
52. Давньоєгипетська література.
53. Наукові знання, писемність та освіта в Стародавній Індії.
54. Виникнення міста Рима. Царський період в Римі.
55. Хронологія та періодизація давньомесопотамської історії.
56. Хронологія та періодизація давньокитайської історії
57. Виникнення християнства.
58. Держава Шан-Інь.
59. Царство Шумеру та Аккаду (III династія Ура).
60. Зародження римської громадянської общини. Рим царської епохи.
61. Староавилонське царство.
62. Реформи Ван Мана й повстання “Червоних брів”.
63. Реформи Сервія Тулія, їх значення для формування римської цивілізації.

64. Посилення Ассирії наприкінці X-IX ст. до н.е.
65. Держава Східна Хань. Загибель Ханьської імперії.
66. Завершення боротьби патрициїв з плебеями. Закони Петелія, Аппія Клавдія та плебісцит Гортензія. Суспільно-політичний устрій римської цивітас.
67. Утворення та розквіт Ассирійської імперії у VIII-VII ст. до н.е.
68. Соціально-етичні системи Стародавнього Китаю: конфуціанство, моїзм, легізм, даосизм.
69. Причини боротьби Риму з Карфагеном. I пунічна війна та її результати.
70. Загибель Ассирії та її причини.
71. Релігія та міфологія Стародавнього Китаю.
72. Друга пунічна війна, її соціально-економічні, політичні та культурні наслідки.
73. Нововавилонське (Халдейське) царство.
74. Писемність, освіта, наукові знання в Стародавньому Китаї.
75. Третя пунічна війна та війни на Піренейському півострові, їх результати.
76. Писемність і освіта в Стародавній Месопотамії.
77. Поняття "історія античності". Спільне і особливе в розвитку країн Стародавнього Сходу і античного світу.
78. Реформи Тіберія Гракха, їх причини та наслідки.
79. Релігія та міфологія Стародавньої Месопотамії.
80. Географічні і хронологічні рамки історії стародавньої Греції. Періодизація.
81. Реформи Гая Гракха. Основні результати реформ братів Гракхів. Боротьба оптиматів і популярів.
82. Дайте характеристику старохеттського суспільства.
83. Природні умови і населення. Основні діалекти давньогрецької мови.
84. Союзницька війна: її причини, хід та наслідки.
85. Релігія та культура хеттів.
86. Джерела з історії стародавньої Греції.
87. Війни Риму з Мітрідатом та їх наслідки.
88. Торгові міста Фінікії на межі II-I тис. до н.е. Фінікійська колонізація.
89. Соціально-економічний і політичний розвиток мінорсько-ахейської Греції у II тис. до н.е.
90. Конкретно-історичні обставини падіння Західної Римської Імперії.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I Періодизація та хронологія історії стародавнього світу (31 бал)		Змістовий модуль II Первісне суспільство (46 балів)		Змістовий модуль III Стародавній Єгипет і Передня Азія (123 бали).											
Лекції (теми, бали)	Вступ до вивчення Історії стародавнього світу. Джерела та періодизація історії стародавнього світу (1)		Формування людини та людського суспільства (0.5)		Утворення цивілізації Стародавнього Єгипту. 1		Розквіт могутності Єгипетської держави доби Нового та Пізнього Царства. 1		Шумерська цивілізація 1		Стародавній Вавилон. Асирія 1		Сирія та Фінікія. Ізраїльсько - іудейське царство 1		Перська держава. 1	
Семінарські заняття (теми, бали)			Розкладання первісного суспільства. Формування нерівності та держави в суспільстві. (11)		Утворення цивілізації Стародавнього Єгипту (11)		Формування єгипетської цивілізації та суспільства (11)		Релігія, міфологія, культура Єгипту. (11)		Вавилонське суспільство за “Кодексом законів Хаммурапі” (11)		Палестина в I тис . до н.е. (11)		Правління Дарія I за Бехістунським написом та “Історією” Геродота. (11)	
СР (бали)	5		10		15											
Модульний контроль (бали)	Модульна контрольна робота – 25		Модульна контрольна робота – 25		Модульна контрольна робота – 25											
Підсумковий контроль (вид, бали)	Екзамен – 40															

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль IV Давня Індійська цивілізація та Стародавній Китай (93 бали)				Змістовий модуль V Становлення цивілізації Стародавньої Греції (82 бали)			Змістовий модуль VI Розквіт цивілізації Стародавньої Греції (69 балів)	
Лекції (теми, бали)	Перші цивілізації на території Індії. Ведійська епоха. (1)	Магадхсько - маурійська епоха. Економічний розвиток і соціальна структура. (0.5)	Культура епохи Маур'їв (0.5)	Давня Китайська цивілізація (1)	Егейська та ахейська цивілізації. Гомерівський період (1)	Розквіт держави в Афінах. (1)	Становлення олігархічної держави в Спарті (1)	Становлення Македонської гегемонії на Балканах. Похід Александра Македонського на Схід (0.5)	Період еллінізму (0.5)
Семінарські заняття (теми, бали)	Перші цивілізації на території Індії (11)	Ранній буддизм: вчення та община (11)	- Давньоіндійське суспільство за "Законами Ману" та "Архашастрою Каутільї". (11)	Людина, суспільство, держава в "Луньюї". Конфуція (11)	Давньогрецьке суспільство за поемами Гомера (11)	Давньогрецьке суспільство за поемами Гомера (11)	Давньогрецьке суспільство за поемами Гомера (11)	Розквіт афінської демократії за даними античних джерел (11)	Розквіт афінської демократії за даними античних джерел (11)
СР (бали)	10				10			10	
Модульний контроль (бали)	Модульна контрольна робота – 25.				Модульна контрольна робота – 25			Модульна контрольна робота – 25	
Підсумковий контроль (вид, бали)	Екзамен – 40								

8. Рекомендована література

Основна:

1. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу: Вид. 3-тє. Київ, 2006.
2. Утченко С.Л. Древний Рим: События. Люди. Идеи. М. 1976.
3. Утченко С.Л. Цицерон и его время. М., 1973
4. Утченко С.Л. Юлий Цезарь М. 1976.
5. Утченко С.Л. Политические учения Древнего Рима. М. 1977.
6. Хронология мировой цивилизации. Т. 1-2, М. 2003.

Додаткова:

Тексти з Історії Стародавнього Сходу

1. Антология мировой философии. Москва, 1969. Т. 1.
2. Біблія або Книга Святого Письма Старого і Нового Заповіту. Київ, 1988.
3. Гроссман Ю.М., Лісовий І.А. Історія стародавнього світу. Практикум. Львів, 1985.
4. Древний мир. Сборник источников по культурной истории Востока, Греции и Рима. Москва, 1951. Ч. 1-2
5. Керам Э. Боги. Гробницы. Ученые. М. 1999.
6. Лирическая поэзия Древнего Востока / Пер. И.М. Дьяконова. Москва, 1984.
7. Литература Древнего Востока. Иран, Индия, Китай. Тексты. Москва, 1984.
8. Поэзия и проза Древнего Востока. Москва, 1973.
9. Тематическая хрестоматия по истории древнего мира. Москва, 1963. Ч. 1. Древний Восток.
10. Философия древнего мира. Хрестоматия. СПб., 1993. Кн. 1